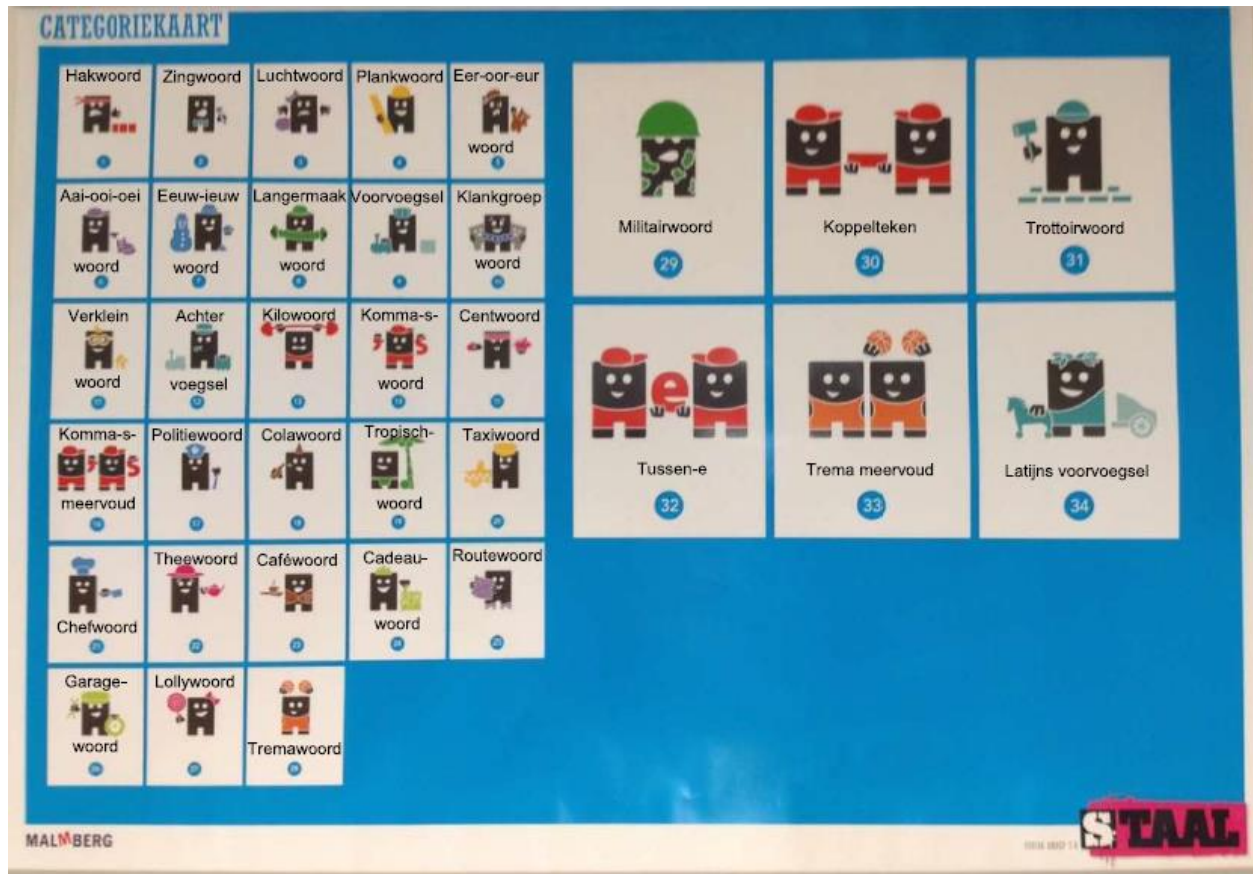

Uitleg Staal Spelling

Deze handleiding geeft uitleg voor ouders hoe de verschillende categorieën werken. Het vaste ritme, goed voordoen, elke les herhalen en dagelijkse dictees zorgen voor optimale spellingresultaten. Staal combineert spelling en grammatica.

Categoriekaart

Uitleg categoriekaart:

- Hakwoord:** Ik schrijf het woord zoals ik het hoor. b-o-s bos, d-a-k dak
Speciaal hakwoord: Daar mag geen U tussen
melk, werk
- Zingwoord:** Net als bij ding dong. bang, lang
- Luchtwoord:** Korte klank + cht met de ch van lucht behalve bij hij ligt, hij legt, hij zegt.
gezicht, licht
Versje:
Sippe Simon heeft weer **pech**.
Ach, het is zo'n lekker **joch**.
Draait **zich** om en, **och**, niet huilen.
Sippe Simon, **lach** nou **toch**.

Simon roept na eerst wat **kuchen**
"Kijk dan, ik ben **goochelaar**!"
Maar helaas het wordt een **chaos**,
zijn **techniek** is toch niet klaar.

Eindelijk, Simon staat te **juichen**,
heel zijn **lichaam** jubelt mee.
Hij roept: “**kachel!**”, er klinkt: “**kachel!**”!
Door de **echo** zijn het er twee.

4. **Plankwoord**: Daar mag geen g tussen.
bank, stank
5. **Eer-oor-eur woord**:
eer-woord, ik schrijf ee; oor-woord, ik schrijf oo; eur-woord, ik schrijf eu; eel-woord, ik schrijf ee.
eer: weer, keer, peer
oor: door, voor, koor
eur: deur, keur, sleur
eel: veel, steel, keel
6. **Aai-ooi-oei woord**: Ik hoor de j, maar ik schrijf de i
aai: haai, maai
ooi: strooi, mooi
oei: loei, roei
7. **Eeuw-ieuw woord**: Ik denk aan de u
eeuw: sneeuw, geeuw
ieuw: nieuw, kieuw
8. **Langermaakwoord**: Ik hoor een t aan het eind, dus langer maken. Ik hoor of ik d of t moet schrijven.
hond – honden, mand – manden, kat – katten, pet - petten
Langermaakwoord (2): Eind-b rijtje, dus langer maken. Ik hoor dat ik een b moet schrijven
krab – krabben,
9. **Voorvoegsel**: Ik hoor de u, maar ik schrijf de e
geluk, genoeg
10. **Klankgroepenwoord**: Klankgroep is... Laatste klank is ...
Dat is een 2-tekenklank of medeklinker, dan schrijf ik het woord zoals ik het hoor.
boek, stoel
klas a is een korte klank > klassen, bos o is een korte klank > bossen
Dat is een lange klank, dan gum ik een stukje van de ... weg.
boom oo is een lange klank > bomen, raam aa is een lange klank > ramen
Korte klank:
i, o, e, a, u
Lange klank:
aa, oo ,ee, uu
2-Tekenklank:
eu, oe, ie, ui, ei, jij, ou, au
Medeklinkers:
k, m, n, r, s, v, p, t, b, g, d, z, h, w, j, l, f
11. **Verkleinwoord**: Grondwoord dan –je, -tje, -pje erachter.
Verkleinwoord met-etje: ik hoor twee keer u maar schrijf e
Verkleinwoord met: -aatje, -ootje, -uutje. Woord en dan aatje, ootje, uutje erachter
Verkleinwoord (als koninkje) Plankwoord, daar mag geen g tussen. Dan je erachter

12. **Achtervoegsel –ig:** Ik hoor ug, maar ik schrijf ig.
gelukkig,
Achtervoegsel –lijk: Ik hoor luk, maar ik schrijf lijk
waarschijnlijk
13. **Kilowoord:** Ik hoor de ie, maar ik schrijf de i
kilo
14. **Komma-s woord:** Eerst de komma, dan de s
's avonds
15. **Centwoord:** Ik hoor de s, maar ik schrijf de c
cent, centimeter
16. **Komma-s meervoud:** Meervoud en lange klank aan het eind: komma s behalve bij ee
kassa's
17. **Politiewoord:** Ik hoor tsie, maar ik schrijf tie.
politie
18. **Colawoord:** Ik hoor de k, maar ik schrijf de c
cola
19. **Tropisch woord:** Ik hoor ies, maar ik schrijf isch
tropisch, logisch
20. **Taxiwoord:** Ik hoor ks, maar ik schrijf x
taxi, maxi
21. **Chefwoord:** Ik hoor sj, maar ik schrijf ch.
chef, chocola
22. **Theewoord:** Ik hoor de t, maar ik schrijf th
thee, theater
23. **Caféwoord:** Met een streepje op de é
café
24. **Cadeauwoord:** Ik hoor oo, maar ik schrijf eau.
cadeau, bureau
25. **Routewoord:** Ik hoor oe, maar ik schrijf ou
route
26. **Garagewoord:** Ik hoor zj, maar ik schrijf g
garage, bagage
27. **Lollywoord:** Ik schrijf de Griekse y
lolly, baby
28. **Tremawoord:** Puntjes op de ...
vegetariër, financiële
29. **Militairwoord:**
militair

30. **Koppelteken**

Samenstellingen met klinker botsing:

1e woord eindigt en 2e woord begint met een klinker

Het koppelteken zorgt ervoor dat de klinkers niet al s één klank maar als twee losse klinkers worden gelezen

zee-egel, diploma-uitreiking, vanille-ijs

Samenstellingen met aardrijkskundige namen:

Noord-Brabant, West-Europa

Samenstellingen met afkortingen:

tv-gids, wc-papier, havo-examen

Samenstellingen met ex, oud en bij klaar-over:

ex-collega, ex-vrouw, oud-leerling, oud-burgemeester

31. **Trottoirwoord**

trottoir

32. **Tussen-e**

De tussen –e komt bij samenstellingen waarbij:

de hele samenstelling een bijvoeglijk naamwoord is:

machteloos, reuzeleuk

het eerste woord geen zelfstandig naamwoord is:

verrekijker, flauwekul

Het eerste woord geen meervoud heeft of (ook) een meervoud op –es

secondewijzer, groenteman

Het eerste woord is:

zon, maan of koningin

33. **Trema meervoud**

Bij woorden met ee schrijf ik ën erachter:

ideeën, tweeën,

Bij woorden met ie schrijf ik ën erachter:

knieën, drieën

Behalve bij bacteriën, koloniën, oliën, poriën, financiën

34. **Latijns voorvoegsel**

abces, advent, obsessie, substantie

Leenwoorden:

Daar is geen regel voor, maar wordt veel geoefend.

Voorbeelden:

computer, champignons, weekend

Woord van het uw-rijtje

Ik hoor de /uu/ maar ik schrijf de u.

uw, duw, ruw, schuw, sluw, schaduw, waarschuw, zenuw, zwaluw

Woord van het gids-rijtje

gids, fonds, ginds, loods, reeds, sinds, steeds

Woord met –eren, enen, -elen

Ik hoor twee keer de /u/, maar ik schrijf de e.

bewonderen, fluisteren, knikkeren

hersenen, rekenen, oefenen

bedelen, dobbelen, mosselen

Samenstelling

1^e woord: (woord+categorie+regel)

2^e woord: (woord+categorie+regel)

computerprogramma

1^e woord: computer. Leenwoord

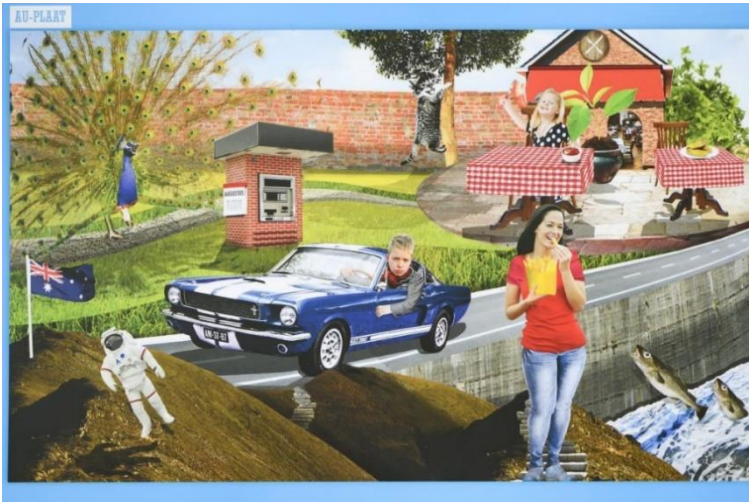
2^e woord: programma. Klankgroep **proo**. Laatste klank **oo**. Lange klank. En dan neem ik een stukje van **de** oo weg. Klankgroep **gra**. Laatste klank **a**. Korte klank. En dan schijf ik de **m** dubbel.

Klankgroep **maa**. Laatste klank **aa**. Lange klank. En dan neem ik een stukje van de **aa** weg.

Ei-ij

ei staat op de ei plaat, dus korte ei

ij staat niet op de ei plaat, dus lange ij

Ei rap:

Onze geit staat in de wei
met haar poten in de klei
en eist een teil met worteltjes en lekker verse prei

Uit de eik valt soms in mei
uit een heel klein nest een ei
Het valt steil naar beneden op een zachte rode spreij

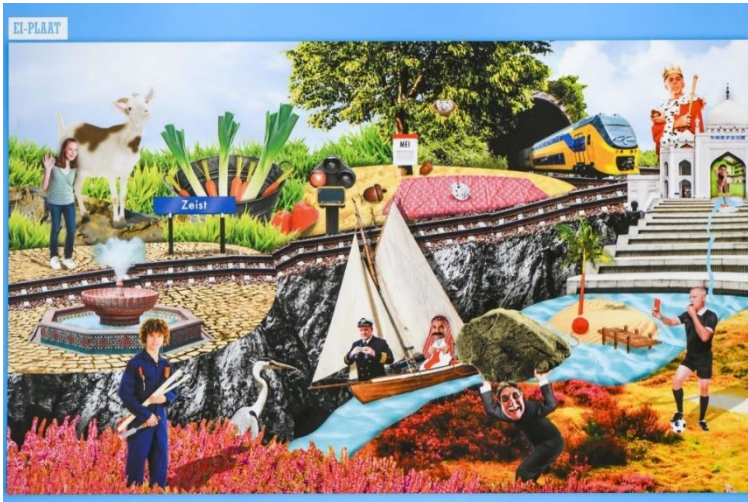
Onze reis gaat met de trein
Het station is aan het plein,
maar de trein moet even wachten op het groene sein.

Hein die zei, 't is echt een feit,
dat de sjeik zelf sokken breit
Maar, als de knecht de keuken dweilt, heel graag een stukje zeilt.

Weet je wat Hein ook nog zei?
Er loopt een engerd op de hei
en die dreigt zowaar te gooien met een grote kei!

Au-ou

au staat op de au-plaat, dus atje-au
ou staat niet op de au-plaat, dus otje-ou

AU-rap

Die prachtige pauw
heeft zo'n last van zijn klauw.
Wat zielig, straks valt de stakker nog flauw.

Laura eet graag rauw,
dus niet warm, liever lauw
met saus gemaakt van druppeltjes dauw.

Pauls jas is niet blauw,
maar een tikkeltje grauw,
maar als je dat opmerkt dan krijg je een snauw.

Als ik vettig kauw
wordt mijn broek veel te nauw
en dat doet au! Dus stop ik maar gauw.

Aanbod categorieën:

Groep 4   **categorie: 1 t/m 12**

Groep 5   **categorie: 1 t/m 19**

Groep 6   **categorie: 1 t/m 28**

Groep 7 en 8   **categorie: 1 t/m 34**

Woorden die bij de Grammatica worden gebruikt:

Per jaar zal er een uitbreiding zijn van het aanbod bij de woordsoorten, zinsdelen en de leestekens.

Woordsoorten:

Werkwoord

Lidwoord

Zelfstandig naamwoord, enkelvoud, meervoud

Bijvoeglijk naamwoord

Stoffelijk bijvoeglijk naamwoord

Hulp werkwoord

Voltooid deelwoord

Voorzetsel

Voegwoord

Telwoord

Rangtelwoord

Persoonlijk voornaamwoord

Bezittelijk voornaamwoord

Zinsdelen:

Persoonsvorm

Onderwerp

Lijdend voorwerp

Werkwoordelijk gezegde

Bepaling van plaats

Bepaling van tijd

Meewerkend voorwerp

Leestekens: (interpunctie)

Hoofdletter

Vraagteken

Dubbele punt

Aanhalingstekens

Uitroepetekens

Komma

Mocht u hier meer over willen weten, kunt u daarvoor bij de leerkracht terecht.